

סוכה פרק ראשון סוכה

י"א.

עין משפט
נר מצוה

ק"ח א מ"י פ"י מהל'
שבת הלכה כד סג
ע"ש א' ט"ז ע"ח ס"י
סג סעף י"ג:
ק"ח ב ג מ"י פ"ד
מחלכות סוכה הל'
ג סג ע"ש מ"ג ט"ז ע'
א"ח ס"י תל"ג סעף י"ז:

מוסף רש"י

וכן חצר המוקפת
אכסדרה. כל חצר
שבה"ש לפני הבנים
והבנים פתוחין לה,
חצר זו מוקפת בתים
מחוץ ופתוחין לה
כפי מ"ג רוחמה ולפי
הבנים עשו אכסדרות
כפי שלשה רוחמה
והאכסדרה פתוחה היא
ואין לה דופן לזד הפתח
ועל עליה מקרה זה
ספק על גבה כל אורה
על כל חצר שצמח
היקף האכסדרות ואין דופן
לכוסה זו אלא מחיצת
הבנים המפסיקות בין
הבנים לאכסדרה ומגלת
מקרה האכסדרה מפסקת
כפי צדן ספק לדפנות,
אם יש צדדים האכסדרה
ד' אמות פסולה פחות
מחצית אמות כשרה,
לדמיון דופן עקומה,
דומה לגבי קלוטרין
לשון אשכנז של איה
אמות, הם הגלחים שיש
לה אור שיש בה עשבים
היקף האכסדרה סביב לו
המוקף (ש"ב י"ג). נראה מבחוץ
ושה מבפנים. שמשך
כל הלח לחון ותודו
הענין נכנס בעיני חובלי
המניין ואינו נראה מבפנים
אלא דומה כמקום על
אורן הסוכה אלא במחוק
יכר שאינו ממוקף המניין
שהי משך הלה מרוחק
המוקף (ש"ב י"ג). פסל
היוצא מן הסוכה. אם
יש הכשר סוכה בית
ועוד יש בסוכה משם
והלה פסל. היע ספק
השעשועות גזק וק"ג.
זהו דרך לעשות, ויאל
מבכר סוכה, שאין לו
השער דפנות (ע"ב ד.)

רבינו חננאל

קיימא לן כלישנא קמא
דרבא וכן הלכה. תא פסל
היוצא מן הסוכה יתרון
סוכה. ואוקימנא קנים
היוצאים מן הסוכה לאחורי
הסוכה, ויש בהן ד' טפחים
שיעור סוכה קטנה. מהו
היתא הני דפנות הואיל
לגזאי עבדן כדבאי לא
לבעיא פסולה, קמ"ל כיון
דלשם צל בעלמא עבדן
כשרה. רבה רב יוסף
אמרי בקנים היוצאים לפני
הסוכה, ומשכה ואולה
דופן אחת בהדיהו, מהו
היתא הואיל ושלמה להו
סוכה פסלגא דדופן, האי
סוכה אחרייהו היא, קמ"ל.
דביר ד' יוחנן פשוטין
הן. ד' ר' יושעיא אמר לא
נצרכא אלא לסכך פסול
נצרכא מ"ג בסוכה, בסוכה
קטנה עסקין, ואמאי פסל
יוצא קרי ליה, מפני שהיא
מהכשר סוכה. ומתבנין
עליה לא יהא אלא אור,
ולא אשכחן בפסולי סוכה
פחות הימנו, וכי אור
פחות מ"ג טפחים פוסל
בסוכה קטנה. רדח רבא
אורי פחות מ"ג טפחים
וישנין תחתיו, דקיימא לן
בכבוד דמי, אבל סכך פסול מצטרף לר' אמות מן הצד ואין ישנין תחתיו, כדתנן ע"ה נטר שרוב ד' טפחים כשרה
ובלבד שלא ישן תחתיו. ויש שמחליף ומפרש. ומתמיה ומי איכא מידי דמצטרף להכשר והוא עצמו פסול.

אחרי כן נראה מבחוץ ושוה מבפנים. תימה היאך הוא מועיל
בסוכה כיון דלא מיכר מצפנים שלישית של טפח דאי
משום מינו חדרא דלעו מי לא עבד רב כהנא סוכה אלא בשבת ועוד
דלשלישית דאורייתא לא מהני מינו כדפי' לעיל:

בְּרַאֲי אָא עֲבִידִי. פי' צקונטרס
דופן אמנעי זה לא נעשה
לך וקשה דממתמיתין שמעינן ליה
דכשר דקתני וכן חצר המוקפת
אכסדרה דלא חין מן הכותל לסיכך
ד' אמות כשרה אע"ג דמחילות בית
לאו לצרפי עבדי כדאמרינן לעיל
(ד' פ.) ונראה דלקנים היוצאים
לאחורי סוכה קאי ואית ספרים דגרסי
צהדיא מהו דמיתהו הני קנים לגזוי
עבדי לצרפי לא עבדי ק"ד לפוסלה
לפי שאינה עשויה לזל קמ"ל דכשרה:
אָא יְהֵא אָאָא אוֹרִי. ופשיטא דכשר
דלפילו האור החמור ממנו
אינו נפסל בשיעור זה אמר ליה רבי
אזא להכי אהני נידון סוכה
דלשמעינן לומר שישנים תחתיו דלילו
אור פחות משלשה מטטרף להשלים
שיעור הסוכה אצל חין ישנים תחתיו
כך פירש צקונטרס וקשיא אמאי נקט
ר' אשעיא סוכה קטנה הא בסוכה
גדולה נמי איצטרף לאשמעינן
דישנים תחתיו ודוחק הוא לומר דנקט
סוכה קטנה משום דלשמעינן זה
תמי דמטטרף וישנים תחתיו ועוד
קשה דלמקום חשבינן אורי פחות
משלשה כמסו על ידי לצוד ולא דמי
לסכך פסול פחות מ"ג דאין שייך
לעשותו כמסו כסכך כשר מחלף
דיש צו סכך פסול ועוד מי יוכל להוסיף
בסוכה מלאה נקבים שאין זלמה
מרוכה מחמתה אלא משהו שלא ישן
כנגד הנקבים ונראה דכשרים דגרסי'
התם אורי קטנים וישנים תחתיו וזה
מטטרף ואין ישנים תחתיו כלומר הא
דלפשיטא דכשר אפילו אורי החמור
ממנו אינו נפסל כשיעור זה דלכשרה
סכך פסול חמור ממנו דאין ישנים
תחתיו והוה אמינא מטעם זה דאין
מטטרף כדמתנה צבר הכי מי איכא
מדי ומיהו קשיא משכיכה צפודין
דמשכיכין צבש ריח צנייהן כמותן
ואי אפשר שלא וי (ימ) כנגד השפודין
לכך לרין לפרש צבש הכשר סוכה
צלא האור וצלא הפסול ישנים תחתיו
בין צוה בין צוה ולהכי נקט סוכה
קטנה וצירושלמי דזכרות פרק שלשה
שאלו משמע דלורי מטטרף ואין
ישנים תחתיו כפירוש הקונטרס וי"ל
אין קיימין צבשה וילפינן מטעם
הדפנות ג' טפחים פסולה פחות מכלן
ט"ט

כיה פליגי אליבא דרב ורבא אמר
לך עד כאן לא אמר רב התם אלא דמחיצות
לאכסדרה הוא דעבידי אבל הכא דלאו להכי
עבידי לא תנן (ב) וכן חצר המוקפת אכסדרה
ואמאי נימא פי תקרה יורד וסותם ט' תרגמה
רבא אליבא דאביי כשהשוה את קירוי
בסורא מתני להא שמעתא בהאי לישנא
בפומבדיתא מתני סיכך על גבי אכסדרה
שאין לה פצימין דברי הכל פסולה יש לה
פצימין אביי אמר כשרה רבא אמר פסולה
אביי אמר כשרה אמרינן לבוד רבא אמר
פסולה לא אמרינן לבוד והלכתא כלישנא
קמא רב אשי אשכחיה לרב כהנא דקא
מסכך על גבי אכסדרה שאין לה פצימין
אמר ליה לא סבר מר הא דאמר רבא יש
לה פצימין כשרה אין לה פצימין פסולה אחוי
ליה נראה מבפנים ושוה מבחוץ
אי נמי נראה מבחוץ ושוה מבפנים
דאחמר (ג) נראה מבחוץ ושוה
מבפנים נידון משום לחי ולחי היינו
פצימין תנא (ד) פסל היוצא מן הסוכה נידון
כסוכה מאי פסל היוצא מן הסוכה אמר עולא
קנים היוצאים לאחורי סוכה והא בעינן שלש
דפנות בראיבא והא בעינן הכשר סוכה
בראיבא והא בעינן צלתה מרובה מחמתה
בראיבא אי הכי מאי למימרא מהו דתימא
הואיל ולגזוי עבדי ולבראי לא עבדי אימא
לא קמ"ל רבה ורב יוסף אמרי תרווייהו הכא
בקנים היוצאים לפניו מן הסוכה ומשכא
ואזלא חדרא דופן בהדיהו מהו דתימא הא
לית בה הכשר סוכה קמ"ל רבה בר בר חנה
אמר רבי יוחנן לא נצרכה אלא לסוכה
שרובה צלתה מרובה מחמתה ומעוטה
חמתה מרובה מצלתה מהו דתימא תפסל
בהך פורתא קא משמע לן ומאי יוצא יוצא
מהכשר סוכה רבי אשעיא אמר לא נצרכה
אלא לסכך פסול פחות משלשה בסוכה
קטנה ומאי יוצא יוצא מתורת סוכה מתקין
לה רב הושעיא לא יהא אלא אור ואור
פחות משלשה טפחים בסוכה קטנה מי
פסיל אמר ליה רבי אבא זה מצטרף וישנים
תחתיו וזה מצטרף ואין ישנים תחתיו ומי
איכא מידי דמצטרף מצטרף והוא עצמו
אינו כשר אמר רבי יצחק בן אלישב אין
מיט

כשרה מהו לישן תחתיו המיז ר' יצחק בן אלישב הרי טעם הנרוק שממלים
צמקו ואין מטבילין צו אף הכא משלים בסוכה ואין ישנים תחתיו:
ט"ט
שאינו טעם הדופן: נידון משום לחי. והכא נמי נידון משום דופן: והיינו פלימה. זהו פנים שלה: (לאחורי סוכה
חוז לדופן אמנעי שהוא אחורי' זה הסוכה: קנים. מן הסכך: והא בעינן הכשר סוכה. שהיא שצבנה טפחים דלע כרסך
סוכה צבשי נפשה היא ומוזלת מו: לצרפי לא עבדי. דופן אמנעי זה לא לכך נעשה וגם שצדדין מחלתן לשם סוכה
(ה) נעשו אלא שהכנים דופן אמנעי לתוכן [אחר] שראה שהיתה דייה צכך: לפניו מן הסוכה. לזד דופן רביעי הפתוח
משוכין ויולאין להלן מאורך דפנות הצדדין: וממשכא וזולא חד דופן. מדופני הצדדין צהדיהו: מהו דסימא. כיון דלא
משלישית דופן שני צדה מוכח מילתא דלפניה נפשה היא והא לית בה שצבנה טפחים צהכר סוכה: קמ"ל. דמן סוכה הוא והו כשמים כהלכתן
מלפניה: ה"ג מהו דסימא סיפסל צדך פורתא: יולא מהכשר. שאינו מסוכך הלכות סוכה: מסורס סוכה. שאפילו מין כשר אינו:
לא יהא אלא אור. ופשיטא דכשר דלפילו אורי החמור ממנו אינו פוסל בשיעור זה: אמר ליה רבי אזא. להכי אהני נידון
כסוכה דלשמעינן תנא לומר שישנים תחתיו דלילו אורי פחות משלשה מטטרף להשלים שיעור הסוכה אצל חין ישנים תחתיו:
ט"ט

כי פליגי אביי ורבא: אליבא דרב. ומילתיה דרבא לא דחיק
לאוקמא צפונתא דלפילו אליבא דרב פליג למיפסלה: דמחילוס.
פי תקרה זה לשם אכסדרה נעשה להיות לו מחיצה לחלל זה אצל לא
להיות מחיצה לאורי שחוצה לכן ואילו מחיצה מעלייתא היא הוה סמכין

עלה אצל לאכסדרה ע"י גוד אחית לא
דכי אגמריה רחמנא למשה לגוד אחית
במחיצה העשויה לחלל שלה אגמריה
ולא לחוצה לה. ומיהו היכא דיש לה
פצימין אע"ג דלגזוי עבדין לצוד
צפחות משלשה כמחיצה סתומה היא:
סג וכן חצר המוקפת אכסדרה. וגם
אכסדרה מפסיק בין מחילות הבנים
לאורי שסיכך עליו אם יש צדו
הג' ד' אמות פסולה דמו לא מהני לה
מחילות הבנים: אליבא דאביי.
צמקוס אביי וצבזילו שמהא משנה זו
מתורגמת לפי דבריו: כשהשוה אם
קירוי. ששעה קירוי נמוך ולא נמן
ראשי קנים על גבי תקרה שיהא פי
תקרה נראה זה אלא תלאן צוה לפי
הסכרים שאין חודן נראה בסוכה. כל
תקרת גזומתין נלקה ושוה היתה ולא
שיפוט כעין שלנו אלא כמקרת עליות:
להא שמעתא. דאביי ורבא: דברי
הכל פסולה. דכיון דתקרה לחלל
אכסדרה עשויה ולא לאורי שחוצה לה
אין פיה נעשה מחילות לאורי: יש לה
פצימין. צפחות משלשה: אביי אמר
כשרה אמרינן לצוד. ואע"פ שהפצימין
לחלל אכסדרה נעשו ולא לאורי שחוצה
היא לה מחיצה דכל פחות משלשה
סתימא מעלייתא היא וסדייה להכא
ולהכא: ורבא אמר פסולה. לצוד
לאו מחיצה היא אלא מהלכה למשה
מסיני גמירי לה וכי גמירי לה להיות
מחיצה לחלל הנעשה צבזילו אצל
למדייה להכא ולהכא לא: והלכתא
כלישנא קמא. דרבא ולא כלישנא
צמרא לצוד אמרינן אפילו לאורי אצל
סתימא פי תקרה לא אמרינן אלא
לחלל: רב אשי אשכחיה לרב כהנא
ר' סוכה זו שמים כהלכתן היו לה
דרוס ומורה והשלישית סמוכה
לאכסדרה ולא היה עושה זה טפח
שאלמו טפחים: אחוי ליש. שהיה
פנים צבשו טפחים ויתר עומד אצל היוצא
אצל משוך רחבו לאחורי סוכה צאורך
שהאכסדרה עודף על הסוכה ואינו
נראה לתוכה אלא עומד צוה לדופן
כסופו: ושוה מצפנים. לאותם
העומדים צפנים אינו נראה אצל
לאותם העומדים צלצורה להלן
מנכא הסוכה ואין רואין את חללה
נראה רחב פנים זה צהמחלת) דופן
שלישית לסוכה: דאמר מר. לענין
מזוי שהכשירו צלחי אם נתנו להלן

עם הלחי ע"ה
שהוא סוף הדופן שאינו צולט כלום
הוא לזד רשות הרצים כנגדו או מן
שאינו טעם הדופן: נידון משום לחי. והכא נמי נידון משום דופן: והיינו פלימה. זהו פנים שלה: (לאחורי סוכה
חוז לדופן אמנעי שהוא אחורי' זה הסוכה: קנים. מן הסכך: והא בעינן הכשר סוכה. שהיא שצבנה טפחים דלע כרסך
סוכה צבשי נפשה היא ומוזלת מו: לצרפי לא עבדי. דופן אמנעי זה לא לכך נעשה וגם שצדדין מחלתן לשם סוכה
(ה) נעשו אלא שהכנים דופן אמנעי לתוכן [אחר] שראה שהיתה דייה צכך: לפניו מן הסוכה. לזד דופן רביעי הפתוח
משוכין ויולאין להלן מאורך דפנות הצדדין: וממשכא וזולא חד דופן. מדופני הצדדין צהדיהו: מהו דסימא. כיון דלא
משלישית דופן שני צדה מוכח מילתא דלפניה נפשה היא והא לית בה שצבנה טפחים צהכר סוכה: קמ"ל. דמן סוכה הוא והו כשמים כהלכתן
מלפניה: ה"ג מהו דסימא סיפסל צדך פורתא: יולא מהכשר. שאינו מסוכך הלכות סוכה: מסורס סוכה. שאפילו מין כשר אינו:
לא יהא אלא אור. ופשיטא דכשר דלפילו אורי החמור ממנו אינו פוסל בשיעור זה: אמר ליה רבי אזא. להכי אהני נידון
כסוכה דלשמעינן תנא לומר שישנים תחתיו דלילו אורי פחות משלשה מטטרף להשלים שיעור הסוכה אצל חין ישנים תחתיו:
ט"ט

מנן הפתח ששבו וכלה עובי הלחי עם
הוא סוף הדופן שאינו צולט כלום
הוא לזד רשות הרצים כנגדו או מן
שאינו טעם הדופן: נידון משום לחי. והכא נמי נידון משום דופן: והיינו פלימה. זהו פנים שלה: (לאחורי סוכה
חוז לדופן אמנעי שהוא אחורי' זה הסוכה: קנים. מן הסכך: והא בעינן הכשר סוכה. שהיא שצבנה טפחים דלע כרסך
סוכה צבשי נפשה היא ומוזלת מו: לצרפי לא עבדי. דופן אמנעי זה לא לכך נעשה וגם שצדדין מחלתן לשם סוכה
(ה) נעשו אלא שהכנים דופן אמנעי לתוכן [אחר] שראה שהיתה דייה צכך: לפניו מן הסוכה. לזד דופן רביעי הפתוח
משוכין ויולאין להלן מאורך דפנות הצדדין: וממשכא וזולא חד דופן. מדופני הצדדין צהדיהו: מהו דסימא. כיון דלא
משלישית דופן שני צדה מוכח מילתא דלפניה נפשה היא והא לית בה שצבנה טפחים צהכר סוכה: קמ"ל. דמן סוכה הוא והו כשמים כהלכתן
מלפניה: ה"ג מהו דסימא סיפסל צדך פורתא: יולא מהכשר. שאינו מסוכך הלכות סוכה: מסורס סוכה. שאפילו מין כשר אינו:
לא יהא אלא אור. ופשיטא דכשר דלפילו אורי החמור ממנו אינו פוסל בשיעור זה: אמר ליה רבי אזא. להכי אהני נידון
כסוכה דלשמעינן תנא לומר שישנים תחתיו דלילו אורי פחות משלשה מטטרף להשלים שיעור הסוכה אצל חין ישנים תחתיו:
ט"ט

(א) לעיל ח' (ב) שנת כ"ג
(ג) ע"ש (ד) ע"ש
(ה) אלו י"ל כהמחלת,
(ו) י"ל י"ש.

הגרות הב"ח
(א) רש"י ד"ה לצרפי וכי
לשם סוכה הפנימית נעשו
לחל:

גליון הש"ס
תוס' ד"ה לא יהא וכי
ונראה כספרים דרבי
התם אורי. ע"ש ע"ש
דף י"ג תוס' ד"ה ע"ש
התלם:

רבינו חננאל

כיה פליגי אליבא דרב, אביי
כרב, ורבא אמר לך עד כאן
לא אמר רב מותר לטלול
בכולה, אלא משום דהני
מחילות לאכסדרה עמדו
(ג' ע"ש) ומגזאי
איכא המחיצות, אבל הכא
דמאבראי, דלא עבדין
לכוסה, לא. חלוקת רב
ושמאל בסוף פרק כל
גנות העיר. ואקשינן
במתני', תנן סיכך על
גבי אכסדרה כו', אי
אמרינן פי תקרה יורד
וסותם אמאי היא אפילו
תרגמה רבא אליבא דרב
דאביי כשהשוה, פי'
קירוי הסוכה לאכסדרה
ודיבסק, שאין צדדים
תקרת הסוכה חלוקת מן
האכסדרה הירודע שהיא
פי תקרה. והלכתא כרבא
בהאי לישנא, כי אכסדרה
שאין לה פצימין פסולה
ואם יש לה פצימין כשרה.
וגורת פצימין מפיסדה
לקמן, נראה מבחוץ ושוה
מבפנים נידון משום לחי,
והיינו פצימא. ואמרינן
בעירובין פרק מ"ב, רבא
רבה אמר רב הונא
נראה מבחוץ שהוא לחי
שוה מבפנים, נידון
משום לחי להחיר הפנימי
ששהו לו, ומתבנין עליה
הא דתנן חצר גזולה
שנצרכה לקטנה גדולה
מותרת וקטנה אסורה
מפני שהיא כפתח של
גדולה, אמאי, תשרי קטנה
בכותלי הגדולה בנראה
מבחוץ ושוה מבפנים.
ומשני התם כפולגות כו'.
ואסיקא אהן והלכתא
נראה מבחוץ ושוה
מבפנים נידון משום לחי.
וגרסינן בירושלמי פרק א'
(דעירובין). אבני הבנין
היוצאות מן הבנין אם
אין בהן אחת לחבריה
ג' טפחים (ג' נידון כלבוד,
והיינו לחי. קרן ויתר יוצא
מיכן וקרן ויתר יוצא מיכן
נידון כלחיים. כותלי הנכנס
ונראה כספ מבפנים ושוה
מבחוץ, און נראה כספ
מבחוץ ושוה מבפנים
נידון כלחיים. היה מותר
ואין אותו כאלו הוא
כספ. התיב רב חסדי
הקטן חצר גדולה שנצרכה
לקטנה כו', ויעשו כותלי
גדולה כלחיים אצל כותלי
קטנה ותורתו קטנה,
ופריק. תפרר במשוכין יתר
משכר וכי. והאי דאמרינן
בשמעתין לגבי פצימין
אמרינן לבוד, כי האי גזונס
הוא, כיון דאיכא אבנים
ויש ביניהן פחות משלשה
טפחים, אמרינן לבוד, ובנין הוא, ונידון משום לחי. רב אשי דאשכח לרב כהנא דמסכך על גבי אכסדרה שלא היו פצימיה
נראין מבחוץ, ואמר ליה רבא כי האי גזונא פסיל. עייליה ואחוי ליה נראה מבפנים ושוה מבחוץ ואמר ליה היינו פצימא.

(א) נראה דלעיל נידון כלחיים והיינו דלמנין לצוד קרן ויתר וכי.